

Η αγαλλίαση της ψυχής μας

«Η Πειραιώς Πολιτεία» αισθάνεται ιδιαίτερη τιμή γιατί έχει θέσει υπό την αιγίδα της, ένα μεγάλο καλλιτεχνικό γεγονός: Τις συναυλίες που θα διευθύνει ο Μίκης Θεοδωράκης, στις 9 και 10 Ιουνίου, στο Μέγαρο Μουσικής.

Το γεγονός αυτό αποκτά ξεχωριστή σημασία, αφού για άλλη μια φορά θα έχουμε την ευκαιρία να απολαύσουμε το πλούσιο και πολυδύναμο έργο ενός μεγάλου Έλληνα, ενός μεγάλου δημιουργού, του Μίκη Θεοδωράκη.

Σε μια εποχή που τα ακουστικά της υποκοιλούρας εκθέτουν τη χώρα αλλά και την ελληνική μουσική, ο Μίκης Θεοδωράκης μας κάνει να αισθανόμαστε υπερήφανοι, ανακαλύπτοντας συνεχώς την απεραιτοσύνη, το θρασύρ, και την οικουμενικότητα που διαποτίζει τη ζωή και το έργο του.

«Παγανιστής στην ψυχή, ορθολογιστής στο μυαλό, κομμουνιστής στη συμπεριφορά. Ο υπαρξιακός μου πυρήνας βαθιά διασπασμένος οδηγείται σε αλυσιδωτές εκρήξεις, που θα χαρακτηρίσουν από εκεί και πέρα τη ζωή μου και θα τη σφραγίσουν. Ο καθένας από εμάς είναι προϊόν της εποχής του», εξομολογείται στον 4^ο τόμο της αυτοβιογραφίας του: «Οι δρόμοι του Αρχάγγελου», ο Μίκης Θεοδωράκης σκιαγραφώντας τον εαυτό του.

Αυτές τις αλληπάλληλες εκρήξεις και τις εξαιρετικές λάμψεις τους, έχουμε την τύχη να παρακολουθούμε έκθαμβοι τόσα χρόνια. Μέσα από τις αναλαμπές που φωτίζουν τα όποια τρέβη, εννοώ αυτά της ψυχής μας, ή το ζόφο της λεγόμενης εξωτερικής πραγματικότητας αναστηνεί η μεστή εποχή που έθρεψε τον Μίκη και αναδύεται σφουρηλατημένη η υπέροχη μορφή του μεγάλου Έλληνα, του μεγάλου δημιουργού.

Ο παγανισμός του, στη ψυχή, τον φέρνει στα ευλογημένα άκρα και τινά εκθέτουν και υμνολογούν, πιστεύω, οι μελωδίες του. Τα άκρα, τα όρια της ψυχής, τα επέκεινα των απτών και κατανοητών. Ωστόσο, ουδέποτε αποποιείται τον ορθολογισμό, γιατί ως γνήσιος καλλιτέχνης, γνωρίζει πως πρέπει σαν τον πελαργό, από την πιο ψηλή κορφή να επισκοπεί τον κόσμο, με το ένα πόδι όμως στη γη και το άλλο στον αέρα. Ο Μίκης παραμένει κομμουνιστής στη συμπεριφορά. Αυτή η συμπεριφορά του είναι που μας σκλαβώνει, αφού εκεί αναθραινούνται οι ουσιαστικές ανθρώπινες σχέσεις, στην αντίκεια και καθαρή στάση του, απέναντι στην αλήθεια και στο απλό και καθημερινό.

Η δε βαθιά του διάσπαση, η παρεξηγημένη για όσους αντικρίζουν μονοσήμαντα τον κόσμο – μια ρωγμή, ένα ρήγμα τεκμήριο της εσωτερικής ενότητας και συνοχής της ψυχής του- είναι που αφυπνίζει και τον δικό μας νου και τη ψυχή.



Αυτό λοιπόν το σολωμικό χάσμα(που ανοίγει ο σεισμός και η παραχή μέσα του γυμνάζει με τα άθη της μουσικής του. Γιατί δεν μας φέρνει μόνο σ' επαφή με την υψηλή ποίησή μας, μέσω της μουσικής του, όπως όλοι αναγνωρίζουν, αλλά εμβολιάζει επίμονα την ιδιοσυγκρασία μας στο υψηλό και το ευγενικό, στο αληθινό και το ωραίο, στο πραγματικό και το μεγάλο.

Η εκκλησιαστική – θρησκευτική ιμνωδία, η λειτουργία συνυπάρχουν με τον επαναστατικό θούριο σε μια σφικτή ενότητα γιατί και οι δύο θεραπεύουν τις βασικές ανάγκες της ψυχής. «Όταν βάζω τα δάκτυλα πάνω στα ψύχρα και λεία πλήκτρα του πιάνου, ξαφνικά μου έρχεται η σκέψη. Θέε μου αν δεν γεννήσω αγάπη θα σταματήσει ο ήλιος... Ένα ρίγος τότε με διαπερνά, νιώθω ότι πράγματι κάτι μέσα μου γίνεται ένας μικρός θεός πλαστουργός» συλλαμβάνει την προοπτική του ο συνθέτης.

Μακάρι να παρακολουθούμε πάντα τις φαντασμαγορικές, αλυσιδωτές εκρήξεις του και να ζητάμε τη ψυχή μας, όσο τον πλησιάζουμε, από την άσβεστη φλόγα του. Με σεβασμό και απόσταση, ωστόσο, για να μην καούμε.

Το έργο του ήταν και παραμένει πηγή φωτός σε άνυδρους, γκριζούς και σκοτεινούς καιρούς. «Καθημερινά μεγάλωνε μέσα μου η δίψα να ζήσω και να μεγαλοουργήσω» σημειώνει ο Μίκης βιβλίο του «Οι δρόμοι του Αρχάγγελου».

Εμείς του ευχόμαστε να κρατήσει ακόρεστη αυτή τη δίψα αλλά και να επιμένει να υποδεικνύει και σε εμάς την πηγή. Μπορεί κάποτε να την νιώσουμε, να την οσμιαστούμε.

Γιώργος Παναγιώτης